

MOTIVÁCIA ZAMESTNÁVATEĽOV VYKONÁVAŤ PODPORU OCHRANY ZDRAVIA NA PRACOVISKU: ZHRNUTIE PREHĽADU LITERATÚRY

Úvod

Podpora ochrany zdravia na pracovisku predstavuje spoločné úsilie zamestnávateľov, zamestnancov a spoločnosti zamerané na zlepšenie zdravia a pohody v práci. Dá sa to dosiahnuť: zlepšením organizácie práce a pracovného prostredia, podporovaním účasti všetkých zainteresovaných na tomto procese, podporovaním osobného rozvoja. Je potrebné upozorniť na to, že podpora ochrany zdravia na pracovisku je doplnkovou podporou riadenia rizík na pracovisku a nemá ho nahrádzať. Správne riadenie rizík je nevyhnutným základom pre úspešný program podpory ochrany zdravia na pracovisku. Rozvoj a udržiavanie zdravého pracovného prostredia a pracovnej sily okrem toho, že sú prínosné pre podniky a zamestnancov, môžu takisto viesť k zlepšeniu sociálneho a hospodárskeho rozvoja na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni. V správe, ktorej zhrnutie sa uvádza v tomto informačnom letáku, sú uvedené zistenia z prehľadu literatúry zameraného na identifikáciu hlavných dôvodov, argumentov a motivácie zamestnávateľov vykonávať iniciatívy v oblasti podpory ochrany zdravia na pracovisku a rozoberajú sa niektoré výzvy a prekážky, ktoré sú s tým spojené. Tieto poznatky možno využiť na podporu zamestnávateľov a ich motivovanie k tomu, aby začali uplatňovať podporu ochrany zdravia na pracovisku.

Motivácia zamestnávateľov vykonávať podporu ochrany zdravia na pracovisku

Faktory motivácie boli rozdelené na interné faktory (faktory v rámci organizácie) a externé faktory (faktory mimo organizácie). Hlavné zistenia z prehľadu literatúry:

Interné motivačné faktory

- Existujú dôkazy, že programy a opatrenia v rámci podpory ochrany zdravia na pracovisku môžu mať reálny a významný vplyv na zvýšenie produktivity a výroby.
- Programy podpory ochrany zdravia na pracovisku sa spájajú so znížením absentérstva a s tým spojenými nákladmi súvisiacimi s pracovnou neschopnosťou v dôsledku choroby.
- Preukázalo sa, že programy podpory ochrany zdravia na pracovisku majú pozitívny vplyv na prezentizmus.
- Zlepšenie zdravia a pohody zamestnancov vďaka programom presadzovania PZP môže priniesť zvýšenie úrovne spokojnosti a oddanosti zamestnancov voči organizácii.
- Jednou z výhod investovania do vhodne zostavených programov podpory ochrany zdravia je zníženie fluktuácie zamestnancov a skvalitnenie nábora nových zamestnancov. Môže sa zlepšiť aj pracovná morálka zamestnancov, čo nepriamo môže mať vplyv aj na zníženie fluktuácie zamestnancov.
- Pribúdajú dôkazy a informácie o tom, že slabá úroveň zdravia a pohody zamestnancov súvisí so zvýšenou pravdepodobnosťou priemyselných havárií a úrazov. Z tohto dôvodu iniciatívy na pracovisku na podporu ochrany zdravia zamestnancov môžu nepriamo priaznivo vplývať na zníženie nákladov vynaložených podnikmi v dôsledku pracovných úrazov a zranení.
- Narastá počet dôkazov, ktorými sa potvrdzuje, že mnohé iniciatívy a stratégie na podporu ochrany zdravia realizované na pracovisku môžu viesť k reálnym a významným úsporám nákladov pre organizácie.

Externé motivačné faktory

- Z výskumu vyplýva, že podpora ochrany zdravia na pracovisku a s ňou spojené zlepšenie pohody zamestnancov môžu nepriamo prispieť k zlepšeniu služieb zákazníkom a na druhej strane zase k vernosti zákazníkov.
- Podniky, ktoré zabezpečujú podporu ochrany zdravia na pracovisku pre svojich zamestnancov, sa považujú za atraktívnych a zodpovedných zamestnávateľov. Ďalším prínosom lepšieho obrazu podniku je posilnenie zviditeľnenia potenciálnym budúcim zamestnancom.
- Podpora prostredníctvom miestnych a vládnych iniciatív môže byť obzvlášť dôležitá najmä v prípade malých a stredných podnikov, ktoré majú obmedzené zdroje a interné skúsenosti na prípravu a vykonávanie takýchto programov.
- Zistilo sa, že podporné programy poisťovní a/alebo iné formy externých stimulov sú užitočnou stratégiou na podporu zamestnávateľov pri uplatňovaní, ako aj pri investovaní do podpory ochrany zdravia na pracovisku.

Prekážky a výzvy

Z prehľadu literatúry vyplynuli viaceré faktory, ktoré môžu mať vplyv na zapájanie sa zamestnávateľov do podpory ochrany zdravia na pracovisku. Patria k nim:

Prekážky

- nedostatočná infraštruktúra v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- negatívne vnímanie potrieb a prínosov ochrany zdravia pri práci,
- nedostatok zručností a kvalifikácií,
- nedostatočná spolupráca medzi hlavnými zainteresovanými stranami v tomto procese,
- byrokratické požiadavky,
- vnímaná potreba značných finančných investícií do programu,
- nesprávne chápanie zo strany zamestnávateľov a organizácií, že podpora ochrany zdravia na pracovisku má obmedzené alebo nemá žiadne výhody pre podnik, že je príliš časovo náročná a že nepatrí do ich kompetencií.

Podpora ochrany zdravia na pracovisku a veľkosť organizácií

Veľkosť podniku môže mať vplyv na uplatňovanie podpory ochrany zdravia na pracovisku, pričom v prípade menších podnikov je menšia pravdepodobnosť vykonávania takýchto činností. Vo všeobecnosti sa uznáva, že malé pracoviská, najmä mikropodniky, predstavujú osobitnú výzvu, pokiaľ ide o oblasť podpory ochrany zdravia, v dôsledku mnohých ťažkostí, ktorým takéto podniky čelia, ako napríklad nedostatok zdrojov a odborných skúseností. Menšie podniky však poskytujú aj veľmi výhodný kontext, pokiaľ ide o podporu ochrany zdravia zamestnancov, a to vzhľadom na ich jedinečné sociálne a organizačné charakteristiky a vlastnosti prostredia

(napr. ústretovosť vrcholového vedenia a jednoduchšia komunikácia so zamestnancami), ktoré možno využiť na úspešné uplatňovanie programov podpory ochrany zdravia na pracovisku.

Na druhej strane veľké organizácie by mohli pripraviť niekoľko rôznych programov, aby uspokojili potreby ich veľkej a rozmanitej pracovnej sily. Presné určenie relatívnych priorit takejto veľkej a rozmanitej pracovnej sily je pre navrhovateľa programu(-ov) výzvou a často môže byť ovplyvnené obmedzenými ľudskými, finančnými, priestorovými a časovými

zdrojmi, ktoré má organizácia k dispozícii. Navyše veľký počet zamestnancov vo väčších organizáciách takisto predstavuje výzvu, pokiaľ ide o získavanie silnej podpory medzi zamestnancami na všetkých úrovniach, ktorá je rozhodujúca pre úspešnosť programov podpory ochrany zdravia na pracovisku.

Podpora ochrany zdravia na pracovisku vo verejnom sektore v porovnaní so súkromným sektorom

V čoraz väčšom počte štúdií sa poukazuje na rozličné potreby a priority jednotlivých pracovných odvetví a naopak na rozličné prístupy k podpore ochrany zdravia na pracovisku uplatňované v súkromnom sektore v porovnaní s verejným sektorom. Na účely identifikácie potrieb a priorít je nevyhnutné každom jednotlivom pracovnom odvetví (a v každej organizácii v rámci tohto odvetvia) vykonať dôkladnú analýzu potrieb a vlastností a prispôbiť politiky, postupy a iniciatívy v oblasti podpory ochrany zdravia.

Odporúčania

Tieto odporúčania sú zamerané na tvorcov politik a týkajú sa toho, akým spôsobom podporovať a motivovať zamestnávateľov, aby investovali do programov podpory ochrany zdravia na pracovisku a do ich vykonávania:

- Zvýšiť informovanosť zamestnávateľov o tom, že podpora ochrany zdravia na pracovisku predstavuje hodnotný príspevok k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.
- Pokračovať v zdôrazňovaní hospodárskeho významu iniciatív zameraných na zdravie na pracovisku v podnikateľskej komunite, keďže podpora ochrany zdravia je založená na dobrovoľnej činnosti na oboch stranách.
- Poskytovať bezplatné a ľahko dostupné nástroje a súbory nástrojov na pomoc podnikom pri vykonávaní programov podpory ochrany zdravia na pracovisku. Toto môže byť obzvlášť dôležité pri podnecovaní malých a stredných podnikov, aby vykonávali takéto programy, keďže ich zdroje a interné odborné skúsenosti môžu obmedzené.
- Z začať budovať základné zručnosti, kvalifikácie a vedomostnú základňu v podnikateľskej sfére v súvislosti s podporou ochrany zdravia na pracovisku.
- Podporné programy správnych orgánov na miestnej a celoštátnej úrovni môžu byť užitočné pri podnecovaní menších spoločností k tomu, aby uplatňovali podporu ochrany zdravia na pracovisku.
- Stimuly poskytované poisťovacími spoločnosťami môžu byť užitočné pri podnecovaní organizácií k tomu, aby investovali do programov a činností v oblasti podpory ochrany zdravia na pracovisku.

Ďalšie informácie o **podpore ochrany zdravia na pracovisku** sú k dispozícii na adrese: <http://osha.europa.eu/sk/topics/whp>

Prehľad literatúry o motivovaní zamestnávateľov k tomu, aby vykonávali činnosti v oblasti podpory ochrany zdravia na pracovisku je k dispozícii na adrese:

http://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews/motivation-for-employers-to-carry-out-workplace-health-promotion/view